

n kwaad
kennend
wendiger
e kennis
lven uit
oedelijke
t. Onder
ne kost-
De rank,
gevoelen

leest het
Paulus:
opstan-
en word-
de door-
dagelijks
blik op
g. En de
eds nau-
ns. Alles
is; vrede
in alle
der het
een vrij

blijvend
Christus
ding.
v. A.

EN

ls.

et eerste
deel de
De vraag
orden ge-
kelijking-
ng onzer
zij het
Heilige
n roeping
mogen zij
aken. Zij
ongen, er
haar de
oor Gods
in zouden
de Bron-
en, opdat
e maakte
roeping
eping die
n lijdlike-
le kerken
er de on-
et publiek
verk moe-
d en elke
voor den
Hij over
ij kunnen
ft en het
De be-
tot zulk
blijve dus

ot nieuwe
ge Schrift
als men
hier ge-

deren het
ie worden
met name
voornamen
haand ons
trouwe en
er de vele
trachten
aangaande
geen hout-
de dogma-
poit raken
Gods en
Het zou
erkennen,
ontwikkeling
everd, een
uitbreiding
te stude-
geven, dat
overgegaan
heid te be-

ouden, dat
n, zoo kan
en aanzien
n. Toen zij
hierarchie,

hadden zij binnen den kring der organisatie tegen dwalingen op dat punt der belijdenis een vaak bangen strijd te voeren. Dit was reeds het geval vóór 1834, in sterker mate nog vóór 1886. Als Kerken konden zij niet spreken, zij moesten dit overlaten aan de personen of groepen van belijders. Nu zij zijn vrijgemaakt, is de dwaling te dezer zake niet verzwakt, maar versterkt. Bovendien worden zij van alle kanten aangevochten. Zij komen niet het minst om haar Schriftbeschouwing onder de Kerken van Gereformeerden oorsprong hoe langer hoe meer vereenzaamd te staan. Aan haar wordt een hangen aan de letter en een miskennen van den Geest verweten. Indien het Woord Gods onzen Kerken inderdaad dierbaar is, kunnen zij daaronder niet onaandoenlijk blijven, mogen zij er zich niet mee tevreden stellen, dat de Gereformeerde theologie de verdediging voert, maar moeten zij ook zelf de stem verheffen. Een hond blaft, zei Calvijn, wanneer zijn meester geslagen wordt. En zouden dan onze Kerken zich niet uit alle macht moeten verweren en alle middelen moeten te baat nemen, waar God in Zijn Woord op zoo drieste wijze wordt ont-eerd? Het mag geschied, dat het onzen kerken onder die bestrijding zóó benauid wordt, dat haar geloofsbelijdenis inzake de Schrift als een kreet uit diepen nood wordt geslaakt.

Eindelijk mag de bedoelde dogmavorming niet aan een volgende generatie worden overgelaten. De geschiedenis, ook van de Gereformeerde Kerken, leert, dat de geslachten, naarmate zij verder van een herleving des geloofs staan, in zuiverheid van belijden afnemen. En al gelooven wij, dat God machtig is om de geschiedenis ditmaal anders te schrijven, al hopen en bidden wij, dat de komende geslachten onder ons in trouw aan de belijdenis nopens de Schrift voor de vorige niet zullen onderdoen, waarborg, dat de historie zich niet zal herhalen, bezitten we niet. Wel betreuren we het, dat andere kerken in ons vaderland niet met ons samenwerken, maar toch zou het onverantwoordelijk zijn de dogmavorming in deze nog langer uit te stellen.

Alle factoren om wat wenschelijk wordt geacht ook praktisch tot uitvoering te brengen, zijn alzoó thans aanwezig. En mocht onverhoopt het resultaat van den arbeid Uwer Deputaten door de Synode niet geschikt worden geoordeeld om als officiële belijdenis te worden vastgesteld, zoo zou Uw vergadering deze zaak om die reden niet mogen laten rusten, maar naar andere mannen dienen om te zien, die het werk van Uw Deputaten verbeteren.

Deputaten hebben zich ook bij de praktische uitvoering strikt aan de opdracht der Synode van Groningen gehouden. Van hen wordt niet gevraagd de goldende belijdenisschriften op het leerstuk der Schrift te herzien. Ook niet om een belijdenis op te stellen, welke inzonderheid de artikelen der Confessio Belgica zouden vervangen. Hun last hield in of uitbreiding der belijdenisschriften, of nadere uiteenzetting. Dat stelt den eisch, dat een eventueel nieuw symbool zich zoo nauw mogelijk bij de bestaande belijdenisschriften zal aansluiten en niet in bloote herhaling zal vervallen van wat daarin reeds met genoegzame helderheid wordt beleden. Uw deputaten hebben zich dit bij de volvoering van hun mandaat gedurig voor oogen gesteld. Daarom is in de door hen aan te bieden proeve niet heel de leer der Schrift, inzonderheid die voor de vaststelling van een dogma in aanmerking komt, overgenomen. Natuurlijk was voor het logisch verband niet elke herhaling te vermijden. Maar deze werd tot een enkele uitdrukking of een enkele zinsmede beperkt. Overigens hebben Uw Deputaten er zich rekenschap van gegeven, wat naar hun inzicht geen uitbreiding of nadere uiteenzetting behoeft en wat wel.

Wat nu het eerste betreft, onder de punten, waarop uitbreiding of nadere uiteenzetting niet bepaald noodzakelijk werd geacht, zijn te noemen:

- a. de lijst der Kanonieke boeken;
- b. de leer van het getuigenis des Heiligen Geestes in verband met de Schrift;
- c. het onderscheid tusschen de Kanonieke en Apocriefe boeken;
- d. de volkomenheid der Heilige Schrift;
- e. de noodzakelijkheid der Heilige Schrift.

Een opsomming der Kanonieke boeken wordt gegeven in art. 4 der Nederlandsche Geloofsbelijdenis. Bij een eventuele herziening onzer confessie zou stellig overwogen moeten worden of de vermelding „genaamd Paralipomenon“ thans nog wel zin heeft, of „het eerste van Ezra“, niet diende vervangen te worden door „Ezra“ en eenige andere vraagstukken. Wel zou misschien als uitbreiding kunnen worden beschouwd, dat de Klaagliederen, welke in de Nederlandsche redactie zijn vergeten, en het boek Habakuk, dat in de Nederlandsche uitgave van 1619 blijkbaar bij vergissing wegviel, alsnog uitdrukkelijk worden genoemd. Toch zou dit een verandering in den tekst der Geloofsbelijdenis zelf beteekenen en op revisie neerkomen en dit ligt — gelijk gezegd — niet in de opdracht aan Uw Deputaten verstrekt.

De leer van het getuigenis des Heiligen Geestes in verband met de Heilige Schrift is nog te zeer voorwerp van dogmatisch onderzoek, en de ontwikkeling ervan nog te weinig gemeengoed der kerken geworden, dan dat er aan

kan worden gedacht iets toe te voegen aan wat in art. 5 van onze Confessie dienaangaande wordt beleden.

Het onderscheid tusschen de Kanonieke en Apocriefe boeken wordt in art. 6 der Nederlandsche Geloofsbelijdenis voldoende aangegeven.

Evenzoo behoeft aan de leer van de volkomenheid der Heilige Schrift, gelijk die in artikel 7 van onze Confessie wordt beschreven, niets te worden toegevoegd.

Een artikel op te stellen over de noodzakelijkheid der Heilige Schrift, zou den schijn wekken de dogmatiek in belijdenis te willen omzetten. De noodzakelijkheid blijkt voldoende en uit onze Confessie en uit onderstaande Proeve.

Indrukken van den dag. IV.

s.s. „Olympic“, Maandag 24 Maart.

Het leven aan boord is den geheelen dag gevuld, als men tenminste zijn dag door anderen vullen laat.

Er wordt heel lang getafeld.

Daarbij vraagt de voorgeschreven avondkleding iedereen dag opnieuw om tijd.

Wie alles aan boord wil meemaken en daarenboven geregeld zijn wandelingen maakt, houdt niet veel tijd over. Zoo worden er elken middag wederom georganiseerd. Waarin die precies bestaan, weet ik niet, want ik heb ze nog nooit bijgewoond. Maar de passagiers zijn er soms enthousiast over. Hierbij moet men rekening houden met de passagiers-psychologie. Het is, gelijk immer, als de mensch uit zijn omgeving gerukt is, een feit, dat velen zichzelf niet herkennen. Zoo geheel anders voelen zij zich. Komen er ook rond voor uit. Een gewiekst zakenman, die den ganschen dag niets ter hand neemt, maar het programma der maatschappij afwerkt, is hier geen zeldzaamheid.

Vandaag echter is de geest totaal omgeslagen. De landingskoois is aan het opkomen. De meeste dekstoelen zijn onbezet. Van tafel blijven velen weg. Zij laten zich bedienen in hun hut. Alles is bijna aan het pakken en aan het schrijven. Toch kan de boot, wind en weder dienende, eerst morgenavond New-York binnensloemen. Maar ofschoon men dit weet, maakt men zich nerveus, alsof het schip door een wonder te middernacht in een der New-Yorksche dokken kan worden vastgemeerd.

Wat is het moeilijk steeds evenwichtig te zijn. Meer dan in een trein doet men op een boot nieuwe kennis van den mensch op.

s.s. „Olympic“, Dinsdag 25 Maart.

Weinig vermoedde ik, dat ik vanavond nog aan boord mijn indrukken zou schrijven. Alles verliep zóó gunstig, dat de berekening niet te stout behoeft te worden geacht, dat tegen zes uur het schip de haven van New-York zou binnenvallen. Wel wekte de tijding, dat de „Europa“, het nieuwste schip van den Nord Deutschen Lloyd, dat een dag later van Cherbourg vertrok, dezen morgen reeds te New York was aangekomen merkbaar jaloezie op. Maar de „Olympic“ hield zich toch goed. Totdat in den namiddag opeens een nevel kwam opzetten. De kustlijn, reeds zichtbaar, verdween weer. Onder het melancholisch geluid van den misthoorn, bewogen we ons langzaam voort. Totdat plotseling de mist ons geheel insloot. We waren op slechts enkele mijlen van het lichtschip. De kapitein dorst niet verder en liet de ankers vallen. Een onwezenlijk gevoel, dat stil liggen op kalme zee, waar men dagen lang zich aan lichte slingeren gewend had. Een vreemde stilte! Het is, alsof een hart ophield te kloppen. Hoe lang zal het duren? Niemand, die daarvan iets weet. Een der officieren verklaarde: „wij hebben alles gedaan, wat in ons vermogen is, wij kunnen niet meer, alleen de loods kan hier helpen“. Maar het was niet waarschijnlijk, dat de loodsboot ons spoedig zou vinden. De misthoorn is buiten werking gesteld, van tijd tot tijd zendt de alarmklok seinen uit, waar we ongeveer liggen. Pessimisten en optimisten geraken in strijd. De eersten diepen dadelijk verhalen op van gevallen, waarin de mist dagenlang aanhield en een passagierschip buitengaats moest blijven. Natuurlijk werd door hen het gevaar van aanvaring breed uitgemeten. De eersten meenen, dat de loods elk oogenblik zal komen. Uur na uur verstrijkt. Lusteloos hangen de bewoners van het zeedorp in hun stoelen. Aan naar bed gaan denkt men niet. Velen loopen op het dek heen en weer en trachten met hun oog door den mist te boren. Geen lichtstipje wordt ontdekt. De stemming van onmacht maakt zich van allen meester. Alleen de loods kan redding brengen. Een harde les voor den mensch van vandaag, die het gevoel van natuurlijke onmacht en nog meer dat van geestelijke onmacht heeft uitgeschied. Hij heeft den mond vol van: „ik zal en ik kan“. De hemelsche Loods heeft hij niet nodig. Hijzelf zal zijn schip wel de veilige haven binnensturen. Jawel!

New-York, Woensdag 26 Maart.

Om half zeven in den morgen werden we gewekt. Om zeven uur moesten we aan het ontbijt zijn. Daar hoorde ik, dat de loods om half drie des nachts het schip had gevonden en naar de quarantaine had doen opstroomen. Hoelang we daar gelegen hebben, is mij niet bekend. Maar de derde

klas passagiers zullen wel heel vroeg uit hun bed zijn getrommeld. Hoeveel onder hen moesten op Ellis-eiland achterblijven! Welke verwachtingen daar worden verijld, de passagiers der andere klassen krijgen het niet te hooren. Het is in ons zeedorp als in heel de wereld. Wie wat meer betalen kan, vermoedt niet, hoeveel er wel wordt geleden. Wij moesten al varende voor de immigratie-ambtenaren verschijnen. Ik was den dokter, die de passagiers aan een medisch onderzoek moet onderwerpen, voorbij, eer ik er erg in had. Wel een bewijs, hoe streng het wordt geoefend! Of ik geen lezingen over politieke onderwerpen ging houden, vroeg een vriendelijk heer in onvriendelijk khaki. Ik moest even lachen. Mijn: „oh, no“ stelde hem gerust. Alles ging even coulant. Nog juist bijtijds kon ik mij aan het dek begeven om in de stralende ochtendzon het vergroende Vrijheidsbeeld mijn be- en verwonderingsbelasting te betalen. De beroemde New-Yorksche skyline imponeert overdag niet als des avonds. Sinds mijn vorig bezoek zijn er eenige van die torenhuizen bijgekomen. Hoe hoog zal men over 50 jaar bouwen? Wie ze vergelijken wil met den toren van Babel, kent den business-geest van New-York niet. Men wil heusch niet zoo hoog klimmen dat het opperste in den hemel reikt. Mijn kennis-making aan boord met New-Yorkers bevestigde, dat de zakenman van New-York aan een hemel schier niet meer denkt. Alleen „wat betaalt“ heeft belang. Den hemel bereiken betaalt niet. Daarom koestert men zulk een gedachte niet.

Aan den wal wachtte Dr Burggraaff, die zoo vriendelijk is mij de eerste weken te vergezellen, mij op. Hij is in Nederland geen onbekende. Als bezielend prediker maakte hij zich vele vrienden. Ofschoon met drukke studie bezet ontrok hij zich niet aan het beroep, dat men in Nederland gedurig weer op zijn bereidheid om te helpen deed.

Een paar dagen blijven wij in New-York. Toen we tegen den middag langs een kerk wandelden, zagen we aan een kerkgebouw van de Reformed Church aan de Fifth Avenue, dat de bekende zendingman, thans hoogleeraar in de godsdienst-geschiedenis en de zendingavakken te Princeton, Dr Samuel Zwemer, daar vanavond een meeting zou houden. We maakten van de gelegenheid gebruik hem te hooren. Een der bovenzalen van de kerk, hoewel niet groot, was goed bezet. Na afloop drukte ik hem, dien ik bij mijn vorig bezoek had leeren kennen, even de hand en hij stelde zich aan mij voor als mijn gastheer gedurende mijn verblijf te Princeton. Daarmee opende hij mij een aangenaam vooruitzicht.

HEPP.

GEESTELIJKE ADVIEZEN

Vrijheid in 't kerken?

Een der door mij ontvangen vragen, geldt wat ik korthedshalve maar noem „de vrijheid in 't kerken“, d.w.z. de kwestie, of het den leden onzer stads-, met name onzer gróóte-stads-kerken, die voor den herderlijken arbeid der Dienaren en het ambtelijk werk der Ouderlingen en der Diakenen, zoowel als voor het catechetisch onderwijs, een scherpbelijnde wijk-indeeling hebben, vrijstaat bij den Predikant hunner keuze ter kerk te gaan, dan wel, of ze, bij rond-prediken van de verschillende Dienaren, gehouden zijn steeds naar hun wijk-kerk op te gaan, en dus naar toerbeurt alle Dienaren te hooren.

Een oude kwestie, die reeds in de dagen van Voetius aan de orde was, waarover de laatste 50 jaar ook onder ons heel wat geschreven en gewreven is, en die, als zoo menig andere, wel nooit ten genoegen van alle menschen opgelost zal worden.

Ik kan me een geval denken, waarin ze voor de leden eener gróóte-stads-kerk opgelost werd. Als n.l. de kerkeraad, om ernstige redenen, die geblijkt worden door al wie den opbouw der gemeente niet achterstelt bij eigen stichting of smaak, besloot, de wijk-indeeling óók door te voeren ten opzichte van het kerkgebouw, waarheen men op zal gaan. Aan zulk een besluit zou een gereformeerd Christen zich natuurlijk onderwerpen.

Doch waar dergelijk een regeling door den kerkeraad niet werd gemaakt — en voor zoover ik weet, bestaat die nergens in ons Land — schijnt me de vrijheid der gemeenteleden, om bij den Dienaar of de Dienaren hunner keuze ter kerk te gaan, moeilijk te betwisten. De Heilige Schrift verbiedt dat met geen enkel woord, en ik ken evenmin een of ander in Gods Woord rechtstreeks geopenbaard — of ook een uit de openbaring der Schrift afgeleid — beginsel dat het verbieden zou.

Intusschen is ook hier de Christelijke vrijheid geen bandeloosheid, maar stelt ze ieder voor zich den eisch, dat hij de vraag, of hij haar al of niet zal gebruiken, en, indien het eerste, in hoever hij haar gebruiken zal, niet door vleeschelijke willekeur, maar door heilige motieven late beslissen.

Niet de persoonlijke sympathie voor een of twee Dienaren, noch aesthetische genieting of andere bevrediging mag daarbij den doorslag geven. Wat